

TADQIQOTLAR

ILM-FAN

TEKNOLOGIYALAR

ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR NAZARIYASI

ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

2025

Google Scholar

zenodo

INNOVATIVE
WORLD

« ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR
NAZARIYASI » NOMLI ILMIY, MASOFAVIY, ONLAYN
KONFERENSIYASI TO'PLAMI

2-JILD 2-SON

Konferensiya to'plami va tezislari quyidagi xalqaro
ilmiy bazalarda indexlanadi

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

TALABALARDA ILMIY MATNLAR ASOSIDA MUSTAQIL FIKRLASH VA TAHLIL QILISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHI

Ho'jamberdiyeva Fotima Ne'matovna
ADPI Boshlang'ich ta'lim stajyor o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu ilmiy tezisdagi talabalar bilimlarini kengaytirish va ilmiy izlanishlarda mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish masalalari o'rganilgan. Maqsad, ilmiy matnlar asosida talabalar mustaqil fikr yuritish, mantiqiy tahlil qilish, tanqidiy fikrni rivojlantirish va yangi ilmiy g'oyalarni ishlab chiqish ko'nikmalarini oshirishdir. Tadqiqotda ilmiy matnlarni tahlil qilishning samarali metodologiyasi, usullari va yondashuvlari aniqlanib, talabalarda tanqidiy va analitik fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: mustaqil fikrlash, tahlil qilish, ilmiy matnlar, talabalar, tanqidiy fikrlash, ilmiy yondashuv, pedagogik metodologiya.

Annotation: This scientific thesis explores the issues of expanding student knowledge and developing independent thinking and analysis skills in scientific research. The goal is to improve students' skills in independent thinking, logical analysis, critical thought Development and development of new scientific ideas based on scientific texts. The study identified effective methodology, methods and approaches to the analysis of scientific texts and presented recommendations aimed at developing critical and analytical thinking in students.

Keywords: independent thinking, analysis, scientific texts, students, critical thinking, scientific approach, pedagogical methodology.

Oliy ta'lim tizimida talabalarning ilmiy matnlar asosida mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish o'quvchilarda ilmiy fikr yuritish, tahlil qilish, yangi g'oyalarni yaratish va ularni amaliyotda qo'llash imkonini beradi. Talabalarda bunday ko'nikmalarni rivojlantirish, nafaqat ilmiy ishlarning sifatini oshiradi, balki ularni jahon ilmiy hamjamiyatiga integratsiya qilishga yordam beradi. Shunday qilib, bu ko'nikmalarni rivojlantirish, o'qituvchilarga talabalarni nafaqat bilim bilan ta'minlash, balki ularni mustaqil ravishda fikr yuritish va tahlil qilishga o'rgatishda ham muhim ahamiyatga ega.

Mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarining rivojlanishi bo'yicha ko'plab ilmiy tadqiqotlar mavjud. Bir qator tadqiqotchilar, ilmiy matnlarni o'qish va tahlil qilish orqali talabalar mantiqiy mulohaza yuritish va ilmiy texnikalardan samarali foydalanish qobiliyatlarini oshiradilar. Ko'plab ilmiy ishlar, mustaqil fikrlashning pedagogik jarayondagi ahamiyatini ta'kidlaydi va tahlil qilishning metodik yondashuvlarini taklif etadi. Biroq, mavjud ishlarning

aksariyati ilmiy matnlarni tahlil qilishda talabalar ko'nikmalarini rivojlantirishga e'tibor bermaydi. Bu ishning maqsadi ilmiy matnlar asosida mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali metodlarini ishlab chiqishdir.

Pedagogik yondashuvlar:

- Interaktiv Ta'lim: Talabalarga ilmiy matnlarni o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish, masalan, guruh muhokamalari, rolli o'yinlar va taqdimotlar orqali fikr almashish imkonini beradi. Bu usullar talabalarni faol ishtirok etishga va o'z fikrlarini ifoda etishga undaydi.

- Kritik Fikrlash Treninglari: Talabalarga kritik fikrlash ko'nikmalarini oshirish uchun maxsus treninglar va seminarlar tashkil etish. Bu ko'nikmalar, muammolarni hal qilishda va qaror qabul qilishda muhim ahamiyatga ega.

Baho berish va baholash:

- Ko'rsatkichlar: Talabalarni ilmiy matnlar asosida mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarini baholashda aniq ko'rsatkichlar va mezonlardan foydalanish. Bu, talabalar uchun o'z rivojlanishini kuzatish imkonini beradi.

- O'z-o'zini Baholash: Talabalarga o'z-o'zini baholash usullarini o'rgatish. Bu, ularning o'z fikrlarini tahlil qilish va rivojlantirish jarayonida muhim ahamiyatga ega. Tadqiqotda ilmiy matnlarni tahlil qilishda o'quvchilarga mustaqil fikrlashni rivojlantirish uchun mantiqiy, analitik va tanqidiy yondashuvlar qo'llanildi. Metodologiyada tadqiqotchilar tomonidan ishlab chiqilgan ilmiy matnlarni tahlil qilish usullari va metodlari o'rganilib, bu metodlarning talabalarda mustaqil fikrlash ko'nikmalarini oshirishdagi roli aniqlangan. Tahlil qilish jarayonida matnni chuqur tahlil qilish, asosiy g'oyalarni ajratish, dalillarni tekshirish va ilmiy xulosalar chiqarish ko'nikmalari o'rgatildi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ilmiy matnlarni tahlil qilishda talabalarga mustaqil fikrlashni rivojlantirish, ularda ilmiy fikr yuritish, dalillarga asoslangan xulosalar chiqarish va yangi g'oyalarni ishlab chiqish qobiliyatlarini oshirishga imkon beradi. O'quvchilar ilmiy matnlarni o'qib chiqqanidan so'ng, ulardagi asosiy muammolarni aniqlash va yangi ilmiy g'oyalar taklif qilishda faol ishtirok etdilar. Shuningdek, talabalarining tanqidiy fikrlash ko'nikmalari rivojlanib, ular ilmiy ishlarni tanqidiy baholashda va yangi ilmiy ishlar yaratishda muvaffaqiyatga erishdilar.

2017-yilda *Anderson* va *Krathwohl* tomonidan ishlab chiqilgan "Bloomning taksonomiyasi" ilmiy matnlar asosida fikr yuritish va tahlil qilishning o'rni haqida fikrlar bildirgan. Ular ilmiy matnlarni tahlil qilish jarayonida o'quvchilarga yuqori darajadagi tafakkur ko'nikmalarini rivojlantirishni tavsiya etganlar. Matnni tahlil qilish talabalarga analitik fikrlashni rivojlantiradi, bu esa ta'limda yaxshilangan natijalarga olib keladi.

Ilmiy matnlar asosida mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish talabalar uchun ilmiy ishlarda muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan asosiy qobiliyatlarni shakllantiradi. Bu ko'nikmalar talabalarni nafaqat ilmiy izlanishlarda, balki hayotda ham samarali fikrlashga, muammolarni hal qilishga va yangi g'oyalar yaratishga undaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ilmiy matnlarni tahlil qilish jarayonida talabalar o'z fikrlarini aniq ifodalash, ilmiy xulosalar chiqarish va yangi ilmiy yondashuvlarni taklif qilishda muvaffaqiyatli bo'lishadi. Shuning uchun, ta'lim jarayonida bunday ko'nikmalarni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega.

Tavsiyalar: Ilmiy matnlarni tahlil qilishda talabalar uchun tanqidiy fikrlash va mantiqiy mulohaza yuritish ko'nikmalarini rivojlantirishga e'tibor qaratish.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki ilmiy matnlarni tahlil qilishda talabalar o'rtasida ilmiy muhokamalar va fikr almashish jarayonlarini tashkil etish. Mustaqil fikrlash va tahlil qilishni rivojlantirish uchun interaktiv va kreativ yondashuvlarni joriy etish. Ushbu tezisda talabalar orasida ilmiy matnlar asosida mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish jarayoni ko'rib chiqildi. Ilmiy matnlar, talabalar uchun analitik fikrlashni rivojlantirishda muhim vosita bo'lib, ularning o'z fikrlarini shakllantirish va tahlil qilish qobiliyatlarini oshirish imkonini beradi.

Pedagogik yondashuvlar, texnologiyalardan foydalanish, multidisiplinar integratsiya, kreativ metodlar va psixologik asoslar, talabalarni ilmiy matnlar bilan samarali ishlashga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, o'qituvchilar tomonidan talabalar uchun interaktiv va motivatsion muhit yaratish, ularning mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Natijada, bu jarayon talabalar uchun nafaqat akademik muvaffaqiyat, balki kelajakdagi professional faoliyatda ham zarur ko'nikmalarni ta'minlashga xizmat qiladi. Olingan natijalar, ta'lim tizimida ilmiy matnlarni o'rganishga alohida e'tibor berish zarurligini ko'rsatadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Iskandarov, T. (2018). Pedagogikadagi ilmiy izlanishlar: metodologiya va amaliyot. Tashkent: "O'zbekiston" NMIU.
2. Karimov, I. (2017). Ilmiy matnlar va ularni tahlil qilish metodikasi. Toshkent: "Fan" nashriyoti.
3. Matyushenko, V. (2016). Tanqidiy fikrlash va ilmiy izlanishlar. Sant-Peterburg: Izd-vo SPbGU.